

İSTANBUL TİCARET ODASI
EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR
ŞUBESİ

FAS
ÜLKE RAPORU

Güncelleme Tarihi 31/10/2007
Ülke No:204 –Şaban Oruç /102

EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

I- GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	: Fas Krallığı
Yönetim Şekli	: Anayasal Monarşi
Coğrafi Konumu	: Kuzey Afrika kıtasının kuzey-batı köşesinde yer alan Fas Krallığı, kuzeyde ülkeyi Avrupa'dan ayıran Cebelitarık Boğazı ile Akdeniz, doğuda Cezayir, güneyde Moritanya, batıda Atlas Okyanusu ile çevrilidir.
Zaman Ayarı	: GMT ile aynı saat dilimindedir.
Yüzölçümü	: 710.850 km ² (Batı Sahara dahil)
Nüfusu	: 31.9 Milyon (2006) (% 50'si 21 yaşın altında) Ülkede büyük ölçüde Araplar ile Berberiler yaşamaktadır.
Nüfus Yoğunluğu	: 44.8 kişi/km ² (2006)
Eğitim Düzeyi	: Nüfusun % 49'u okuma-yazma bilmektedir .
Başkent	: Rabat
Önemli Şehirleri	: Kazablanka, Marakeş, Fas, Djda, Kenitra.
İklimi	: Fas genelde ılıman iklime sahiptir. Isı yazın 19-27 derece, kışın 8-17 derece arasında değişir. Yağışlar genellikle Kasım, Nisan aylarında görülür.
Dil	: Arapça.
Ticari Dil	: Fransızca ve İspanyolca.
Din	: % 99'u Müslüman, ayrıca birçok büyük merkezde Yahudiler mevcuttur.

EKONOMİK GÖSTERGELER

YILLAR	2003	2004	2005	2006
GSYİH(milyar \$)	46.4	53.2	56.0	61.6
Kişi Başı GSYİH (\$)	1.516	1.710	1.777	1.931
Reel GSYİH Büyüme Hızı (%)	4.3	4.4	2.1	6.7
Enflasyon(tüketicifiatlarıyla%)	2.2	2.5	2.0	2.8
Nüfus (milyon kişi)	29.6	31.1	31.5	31.9
PARA BİRİMİ: DİRHAM (MAD)	1 ABD\$ = 7.88 (MAD) (31/10/2007) 1YTL = 6.63 MAD			

Kaynak: EIU, Oanda

II- GENEL OLARAK DIŞ TİCARETİ

DIŞ TİCARETİ (Milyar ABD Doları)				
Yıllar	İhracatı	İthalatı	Ticaret Hacmi	Ticaret Dengesi
1993	4.9	7.0	11.9	- 2.1
1994	5.5	7.6	13.1	- 2.1
1995	6.8	9.2	16.0	- 2.4
1996	6.8	8.9	15.7	-2.6
1997	7.2	9.5	16.7	-2.3
1998	7.2	9.7	16.9	-2.5
1999	7.7	10.0	17.7	-2.3
2000	7.6	10.2	17.8	-2.6
2001	7.3	10.6	17.9	-3.3
2002	7.5	10.3	17.8	-2.8
2003	8.0	11.0	19.0	-3.0
2004	9.9	11.4	21.3	-1.5
2005	10.0	18.7	28.7	-8.7
2006	11.7	21.2	32.9	-9.5

Kaynak : EİU

Başlıca İhracat : Fransa, İspanya, Almanya, İtalya, Japonya.

Yaptığı Ülkeler

Başlıca İthalat : Fransa, İspanya, Almanya, ABD.

Yaptığı Ülkeler

Başlıca İhraç Ürünleri : Tüketim maddeleri, gıda, içki, tütün, maden esaslı ürünler, hayvansal ve bitkisel ürünler, madeni yağ, sanayi alet ve makinaları, tarım alet ve makinaları, fosforik asit, gübre, fosfat.

EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

Başlıca İthal Ürünleri : Sanayi alet ve makinaları, ve madeni yağ, gıda ürünleri, tüketim malları, maden esaslı ürünler, hayvansal ve bitkisel ürünler, tarım alet ve makinaları.

IV-TÜRKİYE İLE TİCARİ İLİŞKİLERİ :

TÜRKİYE - FAS TİCARİ İLİŞKİLERİ				
(Milyon ABD Doları)				
Yıllar	Türkiye'nin İhracatı	Türkiye'nin İthalatı	Ticaret Hacmi	Ticaret Dengesi
1993	22.0	59.9	81.9	-37.9
1994	38.7	39.0	77.7	- 0.3
1995	62.7	52.4	115.1	10.3
1996	52.2	82.1	134.3	-29.9
1997	51.9	52.5	104.4	-0.6
1998	99.4	46.9	146.3	52.5
1999	90.4	44.4	134.8	46.0
2000	70.4	73.0	143.4	-2.6
2001	97.7	38.1	135.8	59.6
2002	132.0	68.3	200.3	63.7
2003	180.7	77.0	257.7	103.7
2004	330.0	105.7	435.7	224.3
2005	370.0	143.2	513.2	226.8
2006	551,3	174.0	725.3	377.3
2007(8aylık)	479.9	127.4	607.1	352.3

Ticaret dengesi Türkiye açısından değerlendirilmektedir.

Kaynak :Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

TÜRKİYE'NİN BAŞLICA FASILLAR İTİBARIYLA FAS'A İHRACATI (ABD \$)		
Fasıl No	Açıklaması	2005
72	DEMİR VE ÇELİK	132.526.430,00
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI, AKSAM VE PARÇALARI	73.426.252,00
55	SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLER	28.380.233,00
84	KAZAN; MAKİNA VE CİHAZLAR	26.822.001,00
52	PAMUK	16.300.658,00
73	DEMİR VEYA ÇELİKTE EŞYA	12.787.724,00
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR ve AKSAMI	9.143.046,00
54	DOKUMAYA ELVERİŞLİ SUNİ VE SENTETİK LİFLER	7.310.699,00
40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	5.818.868,00
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	5.668.374,00

Kaynak :Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

TÜRKİYE'NİN BAŞLICA FASILLAR İTİBARIYLA FAS'TAN İTHALATI (ABD \$)		
Fasıl No	Açıklaması	2005
28	ANORGANİK KİMYASAL MÜSTAHSALLAR, ORGANİK, ANORGANİK BİLEŞİKLER	42.339.272,00
72	DEMİR VE ÇELİK	39.095.890,00
62	ÖRÜLMEMİŞ GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	19.428.854,00
47	ODUN HAMURU; LİFLİ SELÜLOZİK MADDELERİN HAMURLARI, HURDALAR	15.681.036,00
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR,AKSAMI	8.410.900,00
61	ÖRME GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	6.511.046,00
03	BALIKLAR,KABUKLU HAYVANLAR,YUMUŞAKÇALAR,DİĞER OMURGASIZLAR	3.847.707,00
23	GIDA SANAYİİ KALINTI VE DÖKÜNTÜLERİ,HAZIR HAYVAN GIDALARI	1.612.131,00
54	AYAKKABILAR, GETRLEKLER, TOZLUKLAR VB. EŞYA VE AKSAMI	1.496.497,00
25	TUZ, KÜKÜRT, TOPRAK VE TAŞLAR, ALÇILAR VE ÇİMENTO	941.509,00

Kaynak :Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

TÜRKİYE'NİN İLK ON ÜRÜN İTİBARIYLA FAS'A YAPTIĞI İHRACAT (ABD \$)	
ÜRÜNLER	2005
SÜREKLİ DÖKÜM KÜTÜKLER (KARBON<%0,25, GENİŞLİK<2)	68.009.043,00
OTOMOBİL (BİNEK, DİZEL/YARI DİZEL, YENİ) (SİLİNDİR HACMİ<1500CM3)	28.806.344,00
SÜREKLİ DÖKÜM KÜTÜKLER (%0,25=<KARBON<%0,6, GENİŞLİK<2KALINLIK)	20.344.173,00
OTOMOBİL (BİNEK, DİZEL/YARI DİZEL, YENİ) (1600 CM3<SİLİNDİR)	16.415.121,00
SÜREKLİ DÖKÜM KÜTÜKLER (C<%0,25, GENİŞLİK<2KALINLIK)	14.179.595,00
DİĞER SENTETİK MENSUCAT; DİĞER, DİĞER, DEVAMSIZ, VİSKOZ İPEK	12.680.543,00
LŞEKLİNDE PROFİL (C<%0,6, SICAK HADDE, YÜKSEKLİK<80MM.)	9.679.143,00
PAMUK MEN (FASONESİZ, DENİM, RENKLİ İPLİKLERDEN)	9.048.142,00
AMPUL TELİ (SICAK HADDE)	8.699.885,00
MOPEDLER; İÇTEN YANMALI DOĞRUSAL PİSTONLU	8.491.549,00

Kaynak :Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

TÜRKİYE'NİN İLK ON ÜRÜN İTİBARIYLA FAS'TAN YAPTIĞI İTHALAT (ABD \$)	
ÜRÜNLER	2005
ORTO FOSFORİK ASİTLER	42.339.272,00
DİĞER DÖKÜNTÜ VE HURDALAR	32.454.452,00
GENİŞ YAPRAKLI AĞAÇLARDAN BEYAZLATILMIŞ SÜLFATLI KİMYASAL ODUN HAMURU	15.204.415,00
SINIFLANDIRILMAMIŞ/DERECELENDİRİLMEMİŞ OLAN DİĞER DÖKÜNTÜ VE HURDALAR	6.518.198,00
AVRUPA SARDALYE BALIĞI TÜRÜ SARDALYELER	3.565.923,00
TRANSİSTÖRLER	3.470.093,00
KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN PANTOLON;PAMUKTAN	2.425.672,00
DİĞER MİKRO YAN ÜNİTELER	2.333.290,00
BALIK UNU	1.612.131,00
KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN ELBİSE, SUNİ LİFLERDEN	1.363.601,00

Kaynak :Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

VERİ GİZLİLİĞİ NEDENİ İLE FASIL İTİBARIYLA EN YENİ BİLGİ 2005 YILI VERİLERİDİR.

**TÜRKİYE İLE FAS KRALLIĞI ARASINDAKİ BELLİ BAŞLI
ANLAŞMALAR**

Anlaşma/Protokol	İmza Tarihi	RG Tarih	RG No'su
Ticaret Anlaşması	16.05.1972	05.09.1972	14297
Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması	20.06.1984	14.08.1984	18489
Hava Ulaştırması Anlaşması	24.09.1985	01.05.1989	20155
Deniz Ulaştırması Anlaşması	26.03.1987	22.06.1987	19495
Türkiye-Fas Hükümetler Arası Daimi Komisyon Kurulmasına Dair Anlaşma	12.07.1988	26.06.1989	20207
Turizm İşbirliği Anlaşması	27.08.1992	23.02.1993	21505
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	08.04.1997	04.05.2004	25452
Gümrüklerarası Karşılıklı İdari ve Teknik Yardım Anlaşması	13.05.2003	05.08.2003	25190
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	07.04.2004		
Serbest Ticaret Anlaşması (*)	07.04.2004	28.12.2004	25684 (Mükerrer)
VIII. Dönem Kek Toplantısı Tutanağı	07.04.2004	26.06.2004	25504

(*) Serbest Ticaret Anlaşması 1 Ocak 2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir

Kaynak : DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI – Anlaşmalar Genel Müdürlüğü; Petek Kınık)